

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (Hiska IV. Pr. Lampret; izdaja konsorcij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikuš).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravištvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petletno vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 19.

V Celovcu, v soboto, dne 21. avgusta 1909.

Leto II.

Po skupščini družbe sv. Cirila in Metoda na Jesenicah.

Ker se družba sv. Cirila in Metoda ni hotela odreči svoji pravici in dolžnosti, da deluje tudi na Koroškem, ker se ni hotela zadovoljiti samo s tem, da bi smela za Koroško pošiljati denar g. dr. Brejcu, oziroma šolskemu društvu v Celovcu, so se pogajanja z novim šolskim društvom za sedaj razbila. Vendar pa je odbor izjavil, da je skupno delovanje še vedno mogoče in da je na Koroškem toliko potreb, da bo tudi novo šolsko društvo našlo dovolj dela še posebej. „Mir“ je to vzel na znanje, in vsak je mislil, zdaj se bo pač skupno delovalo, kakor delajo tudi nemška društva roko v roki.

Vsi narodni Slovenci so bili pa naravnost ogorčeni, ko je dr. Brejc z ljudmi, katere se je nalašč za to najelo, potem naenkrat nastopil tako sovražno proti družbi, da je razpustil z nekaj glasovi večine in sicer takih ljudi, ki prej nikdar niso prišli v slovensko družbo, podružnico v Celovcu. Vsi so uvideli, da je bilo to razdiranje ne samo nepotrebno, temveč tudi to, da niti Slovencem, niti novemu šolskemu društvu ničesar ne pomaga. Zato tudi marsikateri duhovnik in marsikateri Slovenec, četudi prijatelj dr. Brejca, ki so vedeli, kaj namerava, niso prišli na ta zavratni napad, in so tako strastno počenjanje glasno obsojali. Obenem pa je bilo tudi vse jasno, da je sedaj skupno delovanje po žalostni zaslugi dr. Brejca, skoraj nemogoče. Družba je prej izjavila, da se odbor ne more odpovedati delovanju na Koroškem, ker je to po štatutih dolžnost družbe in da bi morala o tem sklepati kvečjemu skupščina. Kakor smo izvedeli, je odbor upal, da se najde vendar le na skupščini kaka srečna misel, kako bi se skupno delovalo, in mislil na to, da se izvoli za važnejše stvari skupen odbor izmed družbe sv. Cirila in Metoda in novim šolskim društvom.

Ko pa je dr. Brejc razlagal podružnico v Celovcu in trdil razne neresnice kakor, da družba za Koroško nič ne stori, da je ona kriva, če že 15 let ležijo šolske (politične) pritožbe na Dunaju (pozabil pa, da je to stvar poslancev), je vsakdo uvidel, da bi bilo boljše, na skupščini o teh stvarih sploh molčati, da se ljudi ne razdraži še bolj. Zato tudi nihče ni pričakoval, da bi dr. Brejc, ali kak odposlanec na skupščini o tem govoril, ali celo zopet zahteval to, kar je že odklonil odbor. Kajti v navadi ni, da se od tistega, katerega se je žalilo in teplo, takoj potem brez obžalovanja zahteva kaka dobrota.

Zato so se vsi skupščinarji čudili, da je dr. Brejc, ki sicer sam ni maral priti, poslal kot zastopnike šolskega društva ne samo č. g. župnika Treiberja in č. župnika Ražuna, ki sta oba v šolskem društvu in že znana, ampak tudi povrh še mladega neizkušenega in jako ostrega gospoda župnika, dr. Arnejca in urednika „Mira“, gospoda Smodeja. Skupščinarji so pa postali še bolj pozorni, ko se je izvedelo, da je tem štirim gospodom nekdo zaklical med potjo: „Le fejšt jih dajte!“ Sicer so drugi tudi imeli upanje, da bode vsaj prvi govornik od teh gospodov obžaloval to, kar se je zgodilo v Celovcu in da bo prišel s kakim novim predlogom. Toda žalibog, motili so se! Po obširnem tajnikovem poročilu, ki je vsako trditev podprl z dokazi, in sicer s pismi in s pričami, se je oglasil najprej gospod Ražun. Bil je razburjen in je takoj ostro prijel

tajnika s tem, da mu je predbacival, da ni poročal resnice. Tajnik je takoj ugovarjal in se skliceval na cel odbor, v katerem sedijo tudi starejši gospodje, med njimi tudi župnik največje župnije v Ljubljani, občespoštovani gosp. župnik Vrhovnik. Ko so ljudje slišali tako ostre besede, so seveda ugovarjali, ena beseda je dala drugo. V hudem trušču g. župnik Ražun ni vsako razumel; posebno je mislil, da mu je nekdo očital, da ni naroden! Klicalo se je pa menda: „Če ste (namreč pri šolskem društvu) narodni, potem ni treba prepirla!“ Razgrel se je še bolj in končno užaljen odšel. Mi obžalujemo, da je moral ravno g. župnik Ražun iti v ogenj za g. dr. Brejca. Mi obžalujemo, da ni našel besede obžalovanja ali sploh kake prijazne besede za družbo, kakor jo je našel g. župnik Treiber, ki se je družbi ravno tako kakor lansko leto pristrčno zahvaljeval. Mi obžalujemo, da je ravno g. župnik Ražun, katerega so, kar bo sam priznal, pri raznih prilikah slavili Slovenci vseh strank, moral s svojim ostrim nastopom doživeti, da so skupščinarji, razjarjeni radi Brejčevega postopanja, mu to tudi zopet ostro predbacivali. Priznati pa mora tudi, da bi bil doživel on ravno tako burno pohvalo, kakor g. župnik Treiber, če bi bil vsaj nekoliko priznal pridno družbino delovanje za Koroško. Govornik pa, ki je potem nastopil, je pa vse pokvaril s tem, da je družbo in skupščinarje prav ostro napadal; bil je to g. dr. Arnejc, kateremu je dal odbor besedo le iz gole prijaznosti!

Dalje prih.

So li upravičene zahteve po odpravitvi utrakvističnih šol in upeljavi slovenskih, upravičene?

Narod brez šol je narod brez bodočnosti.

To prav dobro vedo Nemci in zavoljo tega nam zabranjujejo šole, kakršnih nam je po postavi in pameti za naš obstoj, razvoj in našo izobrazbo neobhodno potrebnih. Šol imamo sicer dovolj, toda to niso šole, one ne zaslužijo več imena šole, kajti izgrešile so smoter šol popolnoma, postale so ponemčevalnice nikoli sitega koroškega posilinemstva. Da so smoter res izgrešile, nam kaže § 1 državnega šolskega zakona, kateri pravi:

„Naloga šol je, otroke npravstveno-verno vzgajati, razvijati njih duševno delavnost, jih opremiti z znanjem in spretnostmi, ki so potrebne nadaljnemu izobraževanju za življenje in položiti temelj za izobrazbo vrlih ljudi in članov občinstva.“

Vprašajmo se pa, če je naloga utrakvističnih šol takšna? O ne! Naloga teh šol je — ponemčevanje. Da se ta naloga čim prej izvede, se porabi ves pouk le za pouk blažene nemščine. Potemtakem primanjkuje časa za vzgojo in se na njo skoraj popolnoma pozabi. Od prvega dne, ko vstopi otrok v šolo, pa do zadnje ure šolskega obiska se vtepajo otroku same — nemške besede. To naj bo vzgoja! Koliko se stori prva leta za razvedrilo duha, srca? Toliko kakor nič. Otroško srce pa je ravno ta čas najbolj sprejemljivo, kajti domišljija potrebuje kruha, potrebuje duševne hrane. Toda ta se otroku ne privoščijo, niti v sedaj, „im Zeitalter des Kindes“! V abecedniku se nahaja vse to, kar se otroku nudi prva leta za srce in domišljijo. Kakšna berila so to, prava

razvedrila! Naj se le še nadalje ponaša deželni šolski svet z cvetom pedagogike! Niti enega berila ni v Abecedniku, ki bi malo razvedrilo srce, ki bi jo povzdignilo v svet domišljije in jo rešilo saj za trenutek mehaničnega zmaja — nemških besed in raznih abeced (Osem — čujte in strmite — osem v prvih dveh letih, Nemci pa se že poganjajo, da bi se poučevalo v začetku samo s pomočjo dveh abeced). Da, da, deželnemu šolskemu svetu koroškemu še ne more biti znan izrek: „Für die Kinder ist gerade das Beste gut genug!“

Tudi pouk v drugih predmetih ni nič boljši! Dannadan suhoparno računanje s številkami v nemškem jeziku, pisanje suhih črk in nazorni pouk v „nemškem jeziku“. Ne vem, kdo izmed nas odraslih bi prenašal takšno mučenje? Otrok vendar ni stroj, ki naj vedno samo ponavlja, kar se mu pove. To je gol mehanizem, proti kateremu se dandanes vse bojuje. Seveda metodika in pedagogika so pač le za nemške otroke, za slovenske pa mašina ali ubijanje! Škoda, da se z nalijavci ne more operirati, kajti ti bi se hitro naročali za utrakvistične šole po Koroškem. Bila bi tako čez dan koroška nemška! Živijo koroška metodika po utrakvističnih šolah! Dalje prih.

Mementote!

„Brat z bratovo krvjo si piše dela, da slava njih na veke bi živela!“

Tako je pel pred leti naš dični pisatelj in pesnik I. Stritar — zdi se nam, da je imel prav! Kajti pot, katero je ubrala zadnji čas klerikalna stranka na Koroškem, se nam zdi namerjena po isti smeri, po kateri so se spustili naši najhujši nasprotniki, s „šulferajnsko“ zastavo na čelu, proti svojemu cilju, ne oziraje se na to, kar jih uči krščanski nauk o človekoljubju in pravičnosti; ne oziraje se ne na levo, ne na desno, strmiijo čez drn in strn le za svojimi umazanimi cilji. Klerikalna stranka na Koroškem bo postala kmalu „šulferajnska“ sotrudnica, v čast ji bo, da bo smela delati štafažo brezverskim hujšakcem, proti katerim naj bi — zlasti koroški Slovenci — postopali združeni v znamenju celokupnega koroškega slovenstva. Toda stvar je drugačna, žalostna. Našim gospodom „voditeljem“ je postal očitno dolg čas, oni hočejo malo izpremembe v vsakdanjem, enakomernem življenju, in zato so si izbrali najnesramnejša sredstva — nahujskali so brata zoper brata, od zadnje skupščine družbe sv. Cirila in Metoda pa so si izbrali tudi vojni klic: „Brez vas!“ Gospoda, vi se smejite pri polnih loncih, a ne veste, koga porivate v stran, koga tiščite od narodnega dela! Tisti, brez katerih hočete uganjati nemoteni svojo pogubonosno politiko, so narodnjaki, katere stavimo nad večino koroške duhovščine, možje so to, ki so le težko in z mnogim samozatajevanjem ohranili svoj materni jezik. Ni čuda, ako je slovenski duhovnik naroden — žalostno bi bilo, če bi ne bil, a nekaj drugega je, če vidimo med zatiranimi stanovi može, ki se upajo javno pokazati svoje prepričanje ter žrtvujejo čas in z žulji prisluženi denar narodnim namenom. In zaraditega je žalostno, gospodje, ki vedno kričite za blagor naroda, da vi napadate in kritizirate z raznimi kvalifikacijami može, ki ne plešejo tako, kakor jim žvižgate vi! V sramoto vam je „Slovenčev“ dopis: „Iz Koroške“, v „Mirovem“ uvodnem članku pa ste tudi pokazali vse vaše zmožnosti, oziroma nezmožnosti. Kdor prestopi enkrat prag hiše kakega narodnjaka, ta je liberalec, vaš na-

sprotnik in obenem nemškutar. Če se kdo drzne, nastopiti javno na skupščini ter se zahvaliti Ciril-Metodovi družbi za podpore, ta je naši gospodi že običal v grlu, in hajd — v „Mir“ ž njim, da se malo očrni! Taka usoda je zadela vrlega koroškega narodnjaka, g. M. Prosekarja, kojega odkrite besede na glavni skupščini so opekle kosmato vest nekaterih gospodov, ki nato niso vedeli kaj boljšega, kot tega res odličnega moža, ki ve, kaj je hvaležnost in dostojnost, začeti označevati po raznih časnikih. Čast g. dr. Arnejcu in mnogim drugim, ako se morejo izkazati s tolikimi zaslugami in tolikoletnim uspešnim narodnim delom, kakor g. Prosekar!

S studom zavračamo take napade, ki prihajajo iz ust naše duhovščine, vedno delujoče le za „edinost“. Da, da, gospodje, to se res pravi delali za skupnost, ako se spravite nazadnje že na naše stare narodnjake, na svitile stebre koroškega slovenstva, kakor je g. Prosekar — stara korenina, kateremu že postajajo lasje sivi, toda ne od vina in polnih skled, ampak od skrbi in dela za dom in rod, od narodnega boja, kateremu je stal na čelu kot neustrašljiv zastavonoša, kojega glas in duh sta se širila po vsej deželi ter odmevala od skal in naših narodnih mej. Koroški Slovenci! Bodite prepričani, da ljudje, kakor je ta narodnjak, niso liberalci, ampak da so to naši najodkritosrčnejši soborilci, naše najboljše moči in opore. Le-teh se oklenimo, le njih pest podpirajmo, in naše narodno vprašanje se bo reševalo častno!

Dopisi.

Ledenice. (Ali je to narodno?) Že zadnji „Korošec“ je prav dobro opisal našega prejšnjega župana rožeškega, Hanjžela ali kakor se sam imenuje, Hanschele, očeta znanega provizorja Arnejca. Njegova gostilna je zbirališče nemškutarjev. Sicer je pa to njegova stvar, če nima rad Slovencev, in stvar Slovencev, če hodijo še naprej v tako gostilno. Danes hočem poročati nekaj drugega. Nekateri spoštovani posestniki v Bačah in okolici so sklicali za 15. avgusta ustanovni občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda v Bače v znano dobro gostilno „pri Zvancgarju“. Naš narod je potreben pouka in pomoči; saj od vseh strani pritiska Südmarka in Schulverein v zvezi z našimi narodnimi odpadniki, kakor je Hanjžele, in nas hočejo spraviti ob pridne otroke in ob našo zemljo, medtem ko se znani gospodje pri političnem društvu v Celovcu za nas čisto nič ne brigajo.

Kaj pa stori g. provizor doktor Arnejc, ki hoče biti tudi Slovenec. Po vsej okolici je agitiral proti družbi sv. Cirila in Metoda, proti novi podružnici in proti našim povsod spoštovanim slovenskim gospodarjem. In zakaj pa? Zato, ker je bila isto nedeljo nemška veselica nove požarne brambe pri njegovem očetu „Hanschele“ v Ledenicah. Tja so prišli hajlovci celo iz Sveč, da se bratijo z ledeniškimi nemškutarji. Nekateri Slovenci so prav kmalu odšli, ko so videli, za kaj se gre. Torej na slovensko zborovanje, katero so sklicali naši pošteni krščanski slovenski gospodarji, naj naše ljudstvo ne gre, rajši na fajbersko veselico k „Hanschele“. Spreobrnite rajši najprej očeta in brata, potem šele delajte združbo med drugimi Slovenci!

Beljak. Nemški listi poročajo, da so v Essenu na Nemškem vtaknili delavci nekemu drugemu cev v usta in mu s silo tako dolgo pumpali zrak v život, da so mu čreva počila in da je moral umreti revež v groznih mukah. Če se stepeta dva Slovenca, pišejo nemški listi „windische Roheit“. Pri takih groznih dejanjih pa nič ne pišejo „Deutsche Kultur“ ali pa „Deutsche Roheit“!

Pliberk. (Slovenski učitelji, trn v peti.) „Die schlechtesten Früchte sind es nicht, woran die Wespen nagen,“ pravi pregovor. Poznamo ga in zavoljo tega nas veseli, ako se nemškutarski učitelji zaletavajo v nas. Dopisnik članka v „Freie Stimmen“ mora biti slab matematik, ker ni našel boljšega dokaza, da smo koroški slovenski učitelji klerikalni! Priporočali bi mu tudi študijo logike! Mogoče si iz te pridobi boljšo spretnost v dokazih. Je li to čudno, da se ti nemčurčki naslanjajo na izreke, kakor so ti g. Smodeja! To kaže natančno, da ti ljudje hočejo zlorabiti vse, celo izreke najhujših sovražnikov, samo da bi dosegli svoj smoter in povečali sebe nad vse. Sploh pa to nobenega nemčurčka ne briga, če so posegli slovenski učitelji v volilni boj ali ne! Državlanske pravice so ravno tako tudi za nje! Slaba mora prešiti dopisniku glede snovi, da ne ve nič drugega, nego da pogreva že davno mrzlo kašo! Ako nas ti nemčurški ljudje še ne bodo pustili pri miru, hočemo jim pokazati, kako prepojene so s klerikalizmom njih vrste! Vsak naj pometa pred svojim pragom, druge pa naj pusti pri miru!

Nekaj slovenskih učiteljev krog Pliberka.

Medborovnica. (Penzionirani učitelj in brodnik Janih na delu.) Povsod delajo nato, da se slabe poti popravijo in da se pri cestah ride in veliki klanci kolikor mogoče odstranijo, ker sicer kmet zelo težko spravi svoje pridelke v mesto ali trg; zraven pa tudi živina mnogo trpi in sploh je cel promet zadržan. Tudi pri nas je zelo nevarna rida posebno pozimi, pa tudi poleti, ko se ljudje vozijo z avtomobili. Zato sta prosila naša in šmarjenska občina deželni odbor, naj se cesta tako preloži, da pojde naravnost od žage mimo gostilne »zum schattigen Park« do Rasserjeve gostilne. Naša občina bi tudi dala za to potrebni občinski svet zastonj in tudi posestnik, čez katerega njivo bi preložena cesta šla, je ponudil svet zastonj. Tako bi se bila odstranila rida in klanec, kar bi bil velik napredek. A zdaj ti pride Janih, ki se šteje med fortšritlarje in se dela za prijatelja kmetov, leta ti v Celovec, dekler ne doseže, da se stara rida in stari klanec, samo malo predrugačena, obdržita, samo zavoljo tega, ker je to za njegov žep boljšo. Fortšritlar Janih, ali Vas ni sram takega počenja? Ali niste pokazali s tem, da ste večji »Rückschritler« kakor vsi črnuhi skupaj vzeti? Pa se še najdejo ljudje, ki tako rajajo kakor ta človek piska! Upajmo, da se tudi tem zaslepljencem oči odpirajo.

Ledenice. (Požarna bramba.) Pri nas smo ustanovili požarno brambo in je bilo zadnjo nedeljo, dne 15. t. m. slavnostno žegnovanje brizgalnice. Sicer smo pri nas sami Slovenci, a vendar je cela prireditev pokazala popolnoma nemški značaj. Vabila za naš kraj so bila popolnoma nemška. Le v Šent Jakob so se poslala predzadnji dan tudi slovenska vabila. Zakaj za Šent Jakob slovenska, za nas pa le nemška vabila? Spomene nica popolnoma nemške, tako tudi vstopnice za veselico in slavalok z napisom: „Willkommen“. Zakaj ne slovensko; se li sramujemo svojega lastnega jezika. Govorilo se je pri slavnosti tudi le nemško in sicer sta nastopila kot govornika Konjč iz Vrbe in naš v Šent Jakobu dobro znani učitelj Čebulj. Obadva pasta imela tako slab glas, da jih noben človek ni razumel. Slišalo se je le tisto hajlanje, katerega so izpustili rožeški, vrbški, podgorški in drugi „feuerverkarji“, seveda sami Slovenci. Naši zavedni ljudje so se sicer temu početju smejali, a vendar ni imel noben toliko poguma, da bi tem zapeljanim revežem povedal par poštenih. Nas sicer veseli, da so nas obiskali iz drugih krajev, vsaj so to tudi vendar sami Slovenci (seveda zapeljani), a če so jih naučili kaki turnarji hajlanja, jim ni bilo prav nič potreba producirati se v našem kraju. Nam pa je vsem dobro znano, kdo je to slavnost na tak „lep“ način uredil. Znani figurant, kateremu služita kot orožje njegov sin Blažej in pa „pokrita rihta“, učitelj Čebulj. Upamo, da bodo naši zavedni možje in fantje imeli toliko vpliva, da se bodo te razmere pri požarni brambi popolnoma predrugačile. Proč od tistih, ki Vas izkoriščajo in Vas hočejo komandirati. Slovenska bodi pri nas požarna bramba, ker smo sami Slovenci.

Borovlje. Pred 14. dnevi je hotel odpustiti g. Buxbaumer nekega delavca, Hrvata po rodu, ker mu je to zapovedal Trnjakov Jodl. A premislil si je in za dobro spoznal, da ne sme odpustiti tega delavca, ker je priden in zna dobro delati. Seveda si tega pošten človek ne da dopasti, in tako pojde tudi ta delavec sam naprej. Mi pa vprašamo g. Buxbaumerja, koliko mu je že Jodl dal zaslužiti, da hoče on komandirati. Vsak pošten človek naj naredi Jodlno tako, kakor mu je naredil Antoničev sin na Dobravi, ko je hodil ta k njegovi materi. To je od Jodlna skrajna nesramnost; ali še ni dosti zmešnjav prinesel med mirne Borovljance? Desetkrat bolj prijetno je bilo prej v Borovljah in ljudje so mirno živeli med seboj. A prišla je ta črna brada, ki je vse ljudi zmešala.

Dolinčice pri Rožeku. (Toča pobila.) Vsi smo pričakovali letos dobro letino in veselili smo se, da bomo zopet enkrat napolnili prazne šrambe. Toda kar nenadoma je napadla zadnji torek naše polje huda toča, ki je do malega skoraj vse pobila. Pšenica kakor tudi ječmen bi morala biti že davno pod streho, ako bi bilo vreme lepo, a zdaj leži nad polovico zrna po tleh. Ajde ne bo nič in tudi na tursico ne stavimo dosti upanja. Isto škodo je napravila toča tudi v Reki in Šent Ilju in kakor čujemo je tudi v Lipi vse pobito.

Malenice pod Komnico. Strašno hudourje, kakor ga se najstarejši ljudje ne pomnijo, je pribrulo k nam minoli torek. Voda je prinesla s seboj cele hlobove in skale, razrušila je na več mestih jezove, udarila v mline in hleve tako, da smo bili vsi prestrašeni. Šli so tudi plazovi, ki so poškodovali travnike in polja. Škoda je precej znatna.

Žvabek. (Deželni šolski svet se hoče maščevati.) Celo leto je že preteklo, odkar ni nameščen noben učitelj v Žvabeku, a deželni šolski svet se je vedno izgovarjal, da nima učitelja, da nobeden noče v Žvabek kljub razpisane doklade. Res smo se pustili farbat. Zdaj pa je postalo to farbanje že tako očitno, da ga s koljem lahko ošlatamo. Meseca julija so bili menda na celovškem učiteljskem izpiti. Mislili smo, da bode sedaj deželni šolski svet vendar toliko milostljiv, da nam pošlje kakega učitelja. Čakali smo teden

za tedom — a učitelja še danes ni. Da bi deželnemu šolskemu svetu še sedaj primanjkovalo učiteljev in tudi takšnih ne, ki znajo slovenski, ne verjamemo. Dosti je učiteljsčnikov-maturantov krog, ki zelo težko čakajo, da bi dobili kako mesto. In veselili bi se vsakega, da bi ga le dobili. Da nam deželni šolski svet učitelja ne pošlje iz gole sekature, je v dokaz slučaj, da abiturijent celovškega učiteljskega, ki je tukaj doma in še do danes nima nobenega mesta, kljub temu, da bi lahko začasno poučeval na naši šoli in bi na ta način bil tudi rešen iz zagonetk, v katerih živi, kar je deželnemu šolskemu svetu tudi dobro znano. Kakor kaže ta slučaj, nima deželni šolski svet nobenega srca; druge, ki bi lahko čakali, namešča, tega pa, ki še svojega doma nima, pusti čakati in se pokoriti, kljub temu, da je izvršil maturo kakor vsak drugi! Take razmere so samo mogoče v „deutsch fortschrittlich“ Koroški! Zahtevamo odločno, da se takoj pošlje učitelj na to šolo, kajti ako se je za enorazrednico v Črnečah pri Spodnjem Dravbergu eden znašel, tudi za Žvabek ne bo primanjlo enako starega in tudi iz istega vzroka nameščenje ne more biti protipostavno, kar se vedno povdarja. Pričakujemo, da šolske oblasti ugođe potrebi prej, nego da bodejo prisiljeni državni poslanci zopet označiti „kulturne“ šolske razmere po slovenskem Koroškem v državnem zboru. Žvabečani.

Šmihel pri Pliberku. (Zanimiv narodni kolek) je založilo tukajšno izobraževalno društvo. Ta korak kaže prav dobro smoter krščanskih izobraževalnih društev! Narodnim Šmihelčanom pa svetujemo, da to vrsto „narodnega“ koleka ne kupuje! „Zakaj,“ bo marsikdo povprašal, „saj se gre vendar za obmejne Slovence“. Toda temu ni tako! Pravi narodni kolek zalaga samo družba sv. Cirila in Metoda. Kolek pa, ki ga je založilo šmihelsko izobraževalno društvo se pa prodaja v prid „Krščanske socialne zveze,“ ki je pokazala pri zborovanju v Št. Jakobu svojo nagato glede zbrane svote in svoje stališče s predlogom nekega udeleženca, naj se vžigalice družbe Sv. Cirila in Metoda bojkotirajo. Da se to res v polni meri zgodi, in se je že pred predlogom deloma zgodilo, nam kaže „Narodni dom“ v Rožeku, in v Velikovcu, kjer res bojkotirajo družbine vžigalice, nam tudi kaže v najnovejšem času zaloga lastnega zvezinega koleka šmihelskega izobraževalnega društva in še drugih. Čudimo se samo, da se izobraževalno društvo ne sramuje v svoji prijavi v „Miru“ pridati privesek „narodni“. Krščanski socialisti, bodisi tudi slovenski, ki se tako boje besede „narod“, pa krstijo svoj kolek — narodni kolek! Ni to farbarija, da bi nevedni ljudje mislili, da je to pravi narodni kolek in ga kupovali. Svarimo torej vsakega narodnjaka pred to farbarijo in priporočamo, da naj zavedni Šmihelčani kupujejo edino le družbine koleke. Izobraževalnemu društvu pa svetujemo, da nikar ne seje razdora tudi tudi že med Podjunčane, ampak da se raji posveti temu, zakar je vstvarjeno — za izobrazbo ljudi! „Viribus unitis“ naj bo naše geslo, ne pa strankarstvo. Škodilo nam je takšno počenje že mnogo, a bo nam še več, posebno nam Korošcem! Zavedni, narodni Šmihelčani.

V Beljaku obstoja slovensko omizje, katero se kot tako ne bavi z nobeno politiko. Dobrodošel vsak Slovenec, oziroma Slovan, brez razlike osebnega prepričanja. Toliko v pojasnilo radi zadnjih žalostnih političnih dogodkov!

Bače. (Ciril-Metodova podružnica.) V nedeljo, dne 15. t. m. se je vršil pri nas v Cvančgarjevi gostilni ustanovni občni zbor Ciril in Metodove podružnice za Loče in okolico. Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu. Udeleženci, ki so prišli na to zborovanje iz Maloš, Podgorij, Soč, iz Zile, iz Hribra, iz Dobja in iz Ledenic so jako pazljivo poslušali govornike, ki so nam povedali marsikaj zanimivega in poučnega. Izvolili smo v odbor možje, narodnjake, od katerih z gotovostjo pričakujemo, da bodo delovali z vsemi močmi nato, da bo naša podružnica živele, rastla in процветala v korist naše, za nas Korošce toliko važne Ciril in Metodove družbe in v korist celega slovenskega naroda na Koroškem. Že na ustanovnem shodu se je nabralo 62 članov in med temi je tudi nekaj naših zavednih Slovenk, kar nas mora posebno razveseliti. O zborovanju samem poročamo prihodnjič.

Rožek. (Markelnovi „rafovci“ ali pretepači.) Že v zadnji številki „Korošca“ smo čitali, da se je pretepal Markele, naš nekdanji podžupan (pomislite!) v Šent Martinu. Zadnjo nedeljo, na Veliko Gospojnico pa se je šel pretepat k Hanjželju na Ledenice. Prišel pa je tja na čelu rožeških „Feuerverkarjev“, da bi pri tam mošnji slavnosti ob priliki žegnovanja brizgalnice pokazal, kako so se naučili Rožekarji pri njemu „heilat“. Pa res so se Rožekarji, kakor slišimo, še najbolj drli. Udeležili so se tudi veselice pri Hanjželju in tam so hajlali, pili in vpili pozno v noč. Proti jutru je že šlo in naš Markele še ni imel nobenega „rafovca“. Zato pa se je nazadnje spravil na svojega brata, ki jo je prilomastil v Ledenice iz Beljaka ali iz Celovca (on je namreč enkrat tukaj, enkrat tam); spoprijela sta se tako, da so „kvofernice“ ali zaušnice kar padale; nekateri so takih kvofernic našli 20, drugi še več; Markelnov brat je bil ves „pvav v gsintu“. Torej

tako daleč je prišel naš nekdanji podžupan in sedanji vodja rožekskih „Südmarkovcev“. Nekdaj so bili znani kot rafovci Podkrejčani, zdaj so se pa poprijeli Rožekarji tega športa in med njimi v prvi vrsti naš Markele. Ali ni mogel od Ledinčanov noben povedati temu junaku, da se naj v Rožeku pretepa. Če se že Hanjžele in pa Blažej svojemu prijatelju nista hotela zameriti, da bi pokazala temu vrlemu feuerverkarju Rožek ali ni imel noben drug toliko korajže, da bi prijel tega možicelna za „kragen“, ga posadil na „štupokramo“ in ga zanesel tja na Oranje, da bi si tam v senci shladil svojo bolno glavo. Rožekarji bodo temu junaku gotovo postavili spomenik, kakor je videti v Celovcu na glavnem trgu, Markele pa jim bode v zahvalo zapel pesem:

„Včas je še užito bu,
zdaj pa ni več taku,
včas je vse z nami švo
Zdej se nam ven smejo.“

Borovlje. Mnogo se je že pisalo o burnih razmerah na borovski strokovni šoli, a vse to, kar se je spravilo do sedaj v javnost, še ni toliko, kakor sedanje škandalozno postopanje činiteľjev na strokovni šoli. Znano je vsakemu najneumnejšemu človeku, da šolarji v ljudskih kakor tudi na strokovnih šolah ne smejo biti pri kakšnih društvih. Seveda tega noče znati profesor „ptiček“. Zadnjo saboto so se gnali nekateri turnarji v Beljak in zastopali na Dobraču, kamor je prišlo več društev, seveda borovski „turnverein“. Med temi udeleženci so bili tudi nekateri šolarji iz strokovne šole — v turnarski obleki — ter kazali tam „kunšti“ nemškutarskega „turnvereina“. Ali se upa tako postopanje, g. „ptiček“, odobravati? Jeli to po šolskih postavah dovoljeno? Če se te nesramne razmere na strokovni šoli ne izboljšajo v kratkem, pride še več v javnost, in sicer take stvari, ki bodo marsikateremu zelo neljube in ga bodo morda stale celo njegovo službo.

Borovlje. Na žeganje je puškarski pomočnik M., ki je sin zelo pridnega in poštenega puškarja, ozmerjal in razžalil v Justovi gostilni nekega slovenskega visokošolca. Posledica bo seveda sodnijska kazen. Mi bi sicer o tem ne pisali, ali opozoriti hočemo vse tiste stariše, katerim leži sreča njihovih otrok na srcu, na to, kam pelje nemškutarija. Le pogledite! Prej je bil delaven in priden, obnašal se je povsod pošteno in dostojno, prihajal je vedno o pravem času domov in je hranil in šparal svoj težko zaslužen denar. Zdaj ga pa dobi nemškutarska druhal v svoje kremplje, obdeluje ga noč in dan, hujška ga proti Slovencem in celo proti njegovim sorodnikom in že se je treba bati, da postane iz njega navaden nemškutarski pretepač in zapravljevec, ki dela veliko skrbi svojim starišem, sebi pa špot in sramoto. Saj pa tudi ni kaj drugega pričakovati. Naši glavni Sauf- in Heilo-brüderji vsi skupaj niso toliko vredni, kolikor imaš ti črnega za nohtom. zavoljo tega želimo, da si dajo vendar enkrat vsi stariši dopovedati, da je naša plačana nemškutarija največja zapeljivka naše mladine. Kdor torej želi, da bodo njegovi sinovi srečni in pridni, ta naj skrbi, da njegovi otroci nikoli ne pridejo v dotiko z malopridnimi nemškutariji.

Loče. (Kdo razdira.) Že eno celo leto smo se pripravljali na to, da ustanovimo svojo Ciril in Metodovo podružnico, ker smo uvideli, da je taka podružnica za naš kraj, kamor stegujeta „Südmark“ in „Schulverein“ svoje tace, neobhodno potrebna. Bil je torej skrajni čas, da se je ista ustanovila. Ustanovni občni zbor smo bili sklicali na nedeljo dne 15. t. m. Za to je vedel seveda tudi znani dobro znani, mladi župnik Arnejc. Sicer Arnejca v našem kraju nikoli ni videti, a to pot se mu je zazdelo potrebno obiskati nas, toda ne v tem namenu, da bi nam pomagal ustanoviti podružnico, marveč z namenom, da bi ustanovitev iste preprečil. Prišel je torej razdirat. Hlinil se je našim ljudem in jim govoril na srce, da naj ne ustanavljajo Ciril in Metodove podružnice, ker Ciril in Metodova družba po njegovem mnenju ni prav nič narodna, da naj raje počakajo tja do jeseni, takrat bo imel on več časa in prišel bo in ustanovil čisto drugo bolj narodno (?) podružnico. Hodil je po Dobju, Sočah in v Bučah, seveda mu nobeden zavedni Slovenec ni šel na lim. Vprašamo Vas, g. župnik, je li to delovanje za zatirani slovenski narod na Koroškem. Povejte nam vendar, katera šola Vas uči tako narodno delovanje. Ako mislite delovati na ta način, ostane doma v svoji župniji, ker bodete s tem več koristili samemu sebi in pa nam. Ako pa bi res še kdaj radi prišli v naš kraj, potem Vam svetujemo, da se obrnete do svojega očeta Hanjželna in svojega brata Blažaja v Ledenicah. Tam že od nekdanj precej grdo smrdi. Zakaj se jih vendar tako ogibate? Vam li ne ugaja tisti smrdljiv duh. Poskusite, mogoče se Vam le posreči, da jih predrugačite; vsaj ste se tudi že Vi precej poboljšali, odkar ste prišli iz Rima, mogoče dosežete to tudi pri svojem očetu in bratu. Takoj, ko ste prišli iz Rima, tudi niste bili dosti boljši kot sta obadva in če so Vas poboljšali, zakaj bi Vi one ne mogli. Ako se torej poprimete tega dela, pa ne smete začeti zopet z različnimi pridigami o krščanskem nauku, kajti kakor

veste sami, s pridigami prej niste nič dosegli; pa vsaj obadva jako rado molita, mogoče še preveč. Izberite si torej drugo, boljše sredstvo. Upamo, da ste nas razumeli, če pa ne, se lahko še v drugič pogovorimo; vsaj veste, da imamo kmetje dober spomin in tako je nam ostalo tudi Vaše življenje v prejšnjih letih v najboljšem spominu. Pa brez zamere!

Svetovna politika.

Notranji položaj. Minoli torek je sklical poslanec Glombinski skupno konferenco vseh klubovnih načelnikov, da se dogovore, kako omogočiti delovanje državnega zbora. Na posvetovanju so pokazale vse stranke dobro voljo in tako je upati, da se sklice meseca septembra ali oktobra državni zbor.

Ministrski svet. V četrtek je imel ministrski svet pod predsedstvom barona Bienenrtha sejo dopoldne in popoldne ter se je posvetoval o izpremembah finančnega načrta. Vsi ministri so bili mnenja, da ne bo dobiti večine državnega zbora za zvišanje doklade na pivo. Misli se tudi na monopoliziranje vžigalic in povišanje pristojbin.

Vojna v Afriki. Kakor smo že poročali, imajo v Maroku v Afriki Španci vojno z ondotnimi prebivalci, takozvanimi Kabili. Začetkoma so bili Španci vedno tepeni, a zadnji čas pa se jim je posrečilo, ako se sme verjeti poročilom, uporne Kabile v več bitkah premagati.

Iz Carigrada se poroča: Napetost je še vedno velika. Poročila večine časopisov so bila preveč optimistična. Včeraj je imel ministrski svet sejo, na kateri se je posvetoval o odgovoru, ki se izroči jutri grški vladi na njeno noto. Sliši se, da je nova nota sestavljena v malo uljudnem tonu ter očita Grški, da so v Kaneji grški orožniški častniki razobesili grško zastavo in da vodijo ne le na Kreti, temveč tudi v Makedoniji in na otokih preoblečeni grški častniki odpadniško agitacijo.

Turška vlada namerava zgraditi povsem novo moderno mornarico. Vpokojili so že večino starejših višjih mornarskih častnikov, stare bojne ladje, katerih je 72 pa nameravajo prodati. Načrt za celo preosnovo je izdelal angleški admiral Gamble; po tem načrtu bo dobila Turčija v dveh do treh letih moderno in močno vojno mornarico.

Tudi na Portugalskem nekaj zopet vre. V torek je bila burna seja kortesov. Liberalci so namreč sklicali manifestacijsko zborovanje, v katerem so sklenili parlamentu poslati spomenico, v kateri zahtevajo obnovo zakonov proti jezuitom. Udeležniki so se podali v dolgem sprevodu pred parlament. Prodajalnice so bile zaprte v znamenje solidarnosti z demonstracijo. Zbornica pa je sploh odklonila debato o spomenici, nakar je galerija uprizorila veliko demonstracijo, ki je zavzela take dimenzije, da se je morala seja zaključiti. Demonstracije so se nadaljevale tudi na ulici. Aretiranih je okoli 100 oseb.

Narodne zadeve.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda na Jesenicah dne 8. avgusta se je vršila ob precejšnji udeležbi. Došle goste so pozdravili dr. Kogoj, učitelj Josip Sedlak in dr. Janko Pretnar, katerim je odgovoril predsednik Senekovič. Sprevod na zborovalni prostor je bil veličasten. Jesenice v zastavah, z oken je padalo cvetje. Pri skupščini je pozdravil najprej predsednik vse navzoče, na kar je poročal tajnik dr. Žerjav o delovanju družbe, na katero se še povrnemo. Omenjal je med drugim, da bo prihodnje leto praznovala družba svojo 25 letnico. Glede dogodkov na Koroškem se je vnela živahna, da, burna debata, zlasti je naraslo ogorčenje pri govorih Korošcev dr. Arnejca in Smodeja. Na predlog župana Hribarja se je izrekla vodstvu družbe zahvala in jo pozvalo, naj deluje družba tudi v bodoče za brate na Koroškem. Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je imela družba za upravno leto 1908. dohodkov 136.268 K 69 v, izdatkov 93.483 K 72 v, prebitka je torej 42.784 K 97 v. Stroški za leto 1909. so proračunjeni na 174.160 K, dohodki 130.300 K, primankljanja 43.860 K. Pri volitvah so bili izvoljeni v vodstvo: notar Hudovernik, župnik Vrhovnik in prof. Vajda. V nadzorstvo: prof. dr. Ilešič, odvetnik dr. Müller, odvetnik dr. Ravnikar, Matija Prosekar, Miloš Stibler; v razsodništvo: notar Kogej, svetnik Šavnik, odvetnik dr. Tekavčič, dr. Triller in dr. Vinko Hudelist. Mesto brzojavnih pozdravov je došlo skupščini daril v znesku 3316 K. Popoldne ob štirih se je vršila ljudska veselica ob zelo veliki odeležbi.

Okrog 30 slovenskih Borovljancev se je minulo nedeljo v jutro ob 1. uri odpravilo čez Ljubelj in je po osemurni hoji dospelo v Tržič, kjer je bil zbran gorenjski Sokol. Na vse je napravil njihov prihod najboljši vtis. Gorenjci so sprejeli koroške brate z odprtimi rokami, kar je bilo popolnoma pravilno. Zelo ginljivo je bilo

zvečer slovo na kolodvoru. „Živeli, Korošci!“ je odmevalo vseokrog, na skorajšnje svidenje v ogroženem kraju — v Borovljah.

Hudbi boj Selanov za svoje pravice! Selani, to so prebivalci občine Sele, ležeče pod Košuto pri Borovljah, so znani radi svojega rodoljubja in svojega trdnega slovensko-narodnega značaja. Znan je boj, katerega bije, ta občina že več let za pravice slovenskega uradovanja proti nemškim deželnim oblastim. Letos se je razvilo jezikovno vprašanje pri krajnem šolskem svetu. Temu pošljeta okrajni in deželni šolski svet samonemške dopise, katere pa slovenski krajni šolski svet ne rešuje, ker stoji na stališču, da je s slovenskim krajnim šolskim svetom treba občeovati slovensko, kakor se mora z nemškim nemško. Pred kratkim napotil se je sam celovski okrajni glavar v Sele, da bi upognil te vrle kmete. Grozil jim je in žugal — a niso se vdali. Naposled je samo radi tega odstavil krajni šolski svet in imenoval kot oskrbnika nekega nemškutarskega forštnarja, ki niti v tej občini ne stanuje, ampak v Bajdišah. Da je glavar naše kmete pri tej priliki s tem, da jih je hotel uradno in s hudimi besedami prisiliti da bi nemško znali in celo zahteval, da bi se zdaj na stara leta menda radi njega nemško učili! Vemo, da bo kmalu šel v penzijo za katero je že davno zrel. Znano je, da bo deželna vlada prav vesela, če bo vendar enkrat šel, kajti vse, kar je sam napravil, je bila gotovo kaka nerodnost, ne glede na to, da se tudi v uradu kaže hudega nasprotnika Slovencev. Zato pa je tem večji škandal, da deželna vlada takega človeka, ki je tudi izven urada znan čudak, še vedno trpi na takem mestu in mirno gleda, če se spravi na tak način na mirne kmete in na občino, ki je vedno pridno uradovala. Toda to pot ste se motili g. okrajni glavar in deželna vlada! To pot nas boste še bolj natančno spoznali! Vsem Selanom pa kličemo: ostanite zdaj odločni kakor ste bili! Vas pa, slovenski listi, prosimo, da te stvari, o katerih se bo kmalu pisalo še več, razširjate med slovenski in slovanski svet, da bo udarec proti takemu postopanju našel povsod razumljenje!

Jugoslovanska socialna demokracija je razširila svoj delokrog, kakor čujemo, tudi na Spodnje Koroško s sedežem v Pliberku. Največji industrijalni kraji na Spodnjem Koroškem, kjer je tudi socialno-demokratska stranka močno zastopana so: Borovlje, Guštanj, Črna in Prevalje-Možica. Vsak človek bi mislil, da si bo jugoslovanska socialna demokracija izbrala za svoj sedež katerega izmed teh krajev, kar bi bilo popolnoma naravno. Zato se moramo tembolj čuditi, da osrednje vodstvo tega ni storilo. Ali je mogoče kapituliralo pred borovsko nemškutarijo? Pliberk je mesto brez delavstva, okolica je popolnoma kmečka in na daleč okoli ni nobene industrije. Za socialno demokracijo toraj pliberška tla pač niso ugodna. Če misli jugoslovanska socialna demokracija odtrgati Spodnje Koroško od nemške organizacije je to popolnoma prav. Nejasno je nam, zakaj je ignorirala predvsem Borovlje, kjer je delavstvo po pretežni večini slovensko, lokalni organizatorji pa trdi Nemci in toraj tudi nastop stranke popolnoma nemški, kar zelo slabo vpliva na okoliško slovensko prebivalstvo.

Dva borovska delavca.

Metnic se pogaja. Ravno kar čujemo o pogajanju Metnica z nekaterimi kmeti iz pliberške okolice. Že lansko leto se je godilo isto, ko je Kronwirt pokupil nekoliko posestev v nončevški okolici. — Grof Thurn je pokupil nebroj posestev. Nemec (Oplas) ima najlepša posestva v vsej pliberški okolici. Kam vendar pridemo, če pojde tako dalje. Hočete res postati vsi hlapci pliberških purgarjev, kateri Vas po mladih fantlinih in učiteljih psujejo in zaničujejo ter ste jim samo tedaj dobri, kadar jim prinašate denar. Res se mora priznati, da našega kmeta tarejo danes mnogi križi in težave in marsikateri je prisiljen prodati svojo domačijo. Če pa kdo ne more drugače kakor prodati svojo kmetijo, naj jo proda delavcu ali kmetu, nikakor pa ne meščanom. Sedaj še mogoče takoj ne opazite tega, pa boste spoznali, ko bo prepozno. Samo pomislite, da imajo dotični meščani, ki imajo kmetije zunaj mesta, tam tudi svoje občinske pravice in bodo že našli pot v občinski odbor. Tako se bode v vseh takih okolišnih občinah nabralo po par takih meščanskih ju-

nakov, ki bodo hoteli, da bodete tako plesali, kakor bodo oni hoteli. Kako pa meščani gospodarijo v kmečkih občinah, je vsakemu znano, kakor bi postavil kozla v zelje. Kmetje, sedaj ste še prosti in samosvoji, bojite se odvisnosti od meščanov, kateri so in Vas bodo vedno molzli in izkoriščevali. Seveda ne bodo mogli tistega, ki proda svoje posestvo meščanu, ali revež njegov sosed. Stari ljudje se še spominjajo, kaj je bila nekdanja robota in odvisnost od grofov. Ali ne vidite, da greste sedaj sami v isto past meščanom. Od teh bodete odvisni kot nekdanj od grofov, ne bodete delali robote z rokami ali plesali bodete po purgarski muziki. Mislite mogoče, da bodejo postali meščanje kmetje? Vse prej kot to, če tudi je kmetijski stan lepši kot meščanski. Gledali bodo samo, da dobijo v občinah moč in kmetje potem ne bodete več sami gospodarili s svojo občino, ampak zapovedali vam bodo meščani, to je, nasprotniki vašega stanu.

Oficijelni slovenski politiki na Koroškem bodo, kakor vse kaže, začeli ruvati proti Ciril-Metodovi družbi, ki je ravno v zadnjih dveh letih delovala v obrambo slovenskega naroda s takim uspehom kakor še nikdar poprej. „Duševni oče“ slov. politike na Koroškem je tako trmast, da ne bo hotel nikdar priznati, da je bila ustanovitev „Šolskega društva“ na Koroškem popolnoma nepotrebna, ker bi bila tudi C. M. družba po svojih podružnicah na Koroškem dosegla oni cilj, katerega si je postavilo novoustanovljeno društvo. Jasno je, da bi bilo delovanje C. M. družbe na Koroškem še veliko bolj uspešno, če bi bili storili oficijelni politiki svojo dolžnost napram družbi. Ta dolžnost obstoji v tem, da bi družbo informirali o ljudskošolskih razmerah na Koroškem in da bi ji podali jasno sliko onega ljudskošolskega sistema, za katerim bi morala stremiti vsaka občina in vsak krajni šolski svet.

Slovenska politika na Koroškem. Vsakemu rodoljubi so še živo v spominu naše zadnje deželnozborske volitve, pri katerih smo dosegli nekaj lepih uspehov. Pred kratkim sem se pogovarjal o naši politiki in tudi o zadnjih volitvah z nekim nemškim socialnim demokratom. Mož je skozinskož poštenjak in tudi njegovo mnenje o naši politiki je pošteno. Pogovor je hotel, da sva prišla tudi na deželnozborske volitve. Zastopal sem slovensko stališče in se zgražal nad socialno-demokratsko stranko, katera je šla v splošni kuriji v boj za kapitalista Metnica proti Slovencu Grafenauerju. „Vidite, pravi moj znanec, vse je prav lepo, kar govorite. Ali pomislite samo tole: Eden najmerodajnejših slovenskih politikov koroških je nekoč izjavil, da bi izdalo slovensko politično društvo v slučaju ožje volitve med nemškim klerikalcem in slovenskim socijaldemokratom parolo za nemškega klerikalca; kako pa nam morete zameriti, če smo vsled tega tudi mi pri zadnjih deželnozborskih volitvah nastopili proti nazadnjaškemu Grafenauerju za naprednjaka Metnica?“

Gospodarska vprašanja.

Jabolčnega tončiča (jabolčnega piškurja) zatiramo najlažje na ta način, da pobiramo vsak dan vse odpadlo črvido sadje ter ga pokrmimo prašičem ali pa ga porabimo za napravo kisa.

Ali naj se poklada brejim kravam oves? „Allg. Molkerei-Zeitung“ piše, da naj se poklada brejim kravam oves. Nekaj časa, preden se krava oteli, t. j. 14 dni ali 3 tedne poprej, naj se kravi odtegne del raznih močnih krmil, ki jih dobiva. Kajti mnogostranske poizkušnje so pokazale, da krave, s katerimi se tako ravna, lažje storijo, da ne zbole tako izlahka na porodni mrazici in da storijo zdrava teleta. Ako se je pokladalo toraj kravam oljnate tropine ali druga tečna krmila, odtegne naj se jim toraj proti koncu brejosti polagoma četrtino ali celo polovico in še več teh in nadomesti jih z ovsom.

Znaki dobre mlečnosti pri kravah so: Lepa telesna oblika, lahka glava, tanka in prosojna ušesa, prijazno, krotko obličje, tanki in svetli rogovi, tanek vrat, globok vamp, tanek in dolg rep, širok križ, mehka dlaka, veliko vime, ki je pred molžo polno in z mlekom zalito, po molži pa mehko in ne mesnato, tanki in dolgi sesci in močno razvite mlečne žile. Molznice, ki ne kažejo zgoraj opisanih zunanjosti, so le redkokrat dobre.

Kako se spozna kokoš, ki rada nese jajca. Marsikdo ima mnogo kokoši pa dobiva malo jajec od njih, ker ne ve, kakšne kokoši pridno neso; in vendar ni težko dobro kokoš ločiti od slabe. Najboljši znak je roža in brada. Čim bolj temno škrlatastodečo ima kokoš rožo in brado, kadar nese, tem pridnejša je; srednje in slabe kokoši imajo bledorodeče rože in brade, ušesa pa umazana-bela in rumenkasto rožnatordeča.

Da ne pokonča podgane, priporočajo nekateri, naj se razseka prav na drobno surovo meso in navadna čebulja ter oboje skupaj prav dobro premeša. Nato naj se to zmes nekoliko pocvre na masti ali maslu in nastavi tam, kamor zahajajo podgane. Čez nekaj dni, ko so se podgane privadile mesu in hrani, dene naj se med meso mesto navadne čebulje na drobno razsekana morska čebulja (lat. Scilla maritima), ki se jo dobi v drogerijah. Ta čebulja je za podgane strup. Ker so se podgane privadile na prejšnjo hrano, žro tudi to, ker ne začutijo morske čebulje, in poginejo.

Kadar kupuješ živino, pazi, da bo stala, ko jo ogleduješ, na isti ravni in ne višje od tebe. Kajti če stopiš višje, nego je ona, se ti bo dozdevala manjša, če stoji pa ona višje od tebe, se ti bo zdela večja, nego je v resnici. V poslednjem slučaju se torej prav lahko opeharis, zato je treba največje pazljivosti.

Raznoterosti.

V Vidmu na zgornjem Laškem so kradli cigani Petru Bessegu seno čez skedenj. Ker se je Bessega zaradi tega nad cigani malo skregal, so ga zabodli z nožem, potem pa so tako bežali, da jih ne morejo vjeti.

Cesarju ne bode treba umreti. Na dvoru francoskega cesarja Ludovika XIV. so govorili o smrti. Neki učenjak pravi: „Toda vsi ljudje morajo umreti!“ Tedaj pa ga pogleda vladar ostro po strani. Učenjak je takoj vedel, kaj pogled pomeni; vedel je, da vladarju ni po volji, da bi moral umreti tudi on, zato ponavlja hitro: „Skoro vsi ljudje bodo morali umreti, skoro vsi!“

V Varšavi na Ruskem so napadli s samokresi generala, ki je prišel s svojo družino ravno domov. General je težko ranjen, njegovo 20 letno hči pa je zadela smrtna krogla.

Telefon brez žice med Evropo in Ameriko. Amerikanec Desforest, ki se bavi s telefoničnimi iznajdbami, misli napraviti telefon brez žice med Novim Jorkom in Parizem. Potemtakem se bo slišalo za majhen denar v Parizu to, kar se bo govorilo v Ameriki.

Napis na grobu. Na nekem grobu je stalo napisano tako-le: Še solze ne morejo zbuditi več moje rajne žene, zato se pa jokam po nji.

Oficir ali častnik iz lesa. Napoleon je srečal enkrat častnika. Ker je bil ravno dobre volje, ga je ogovoril. Najprej ga vpraša po imenu. Ker je pa bil mrak, ni videl, kako šaržo ima (ali je visok oficir ali ne) in je rekel: „Ste major, kajne?“ — „Ne, Prevzvišenost“, pravi oficir „sem samo stotnik (Hauptmann)!“ V tem trenutku pa mu pade na um, da bi lahko opozoril pri tej priliki nase. Zato pravi dalje: „Toda jaz sem iz lesa, iz kakršnega se naredijo majorji!“ — „Dobro,“ pravi Napoleon, „Kadar bom potreboval majorje, ki bodo iz lesa, naredil bom za majorja najprej Vas!“

Sodnik, ki vsakemu prav da. Prišel je dan, ko sta morala tožnik in obtoženi pred sodnijo. Najprej pove svoje tožnik (ki je tožil). Sodnik pravi na to: „Imate čisto prav!“ Potem pa govori obtoženi in sodnik zopet reče: „Čisto prav imate!“ Porotnik, ki je sedel tudi zraven in je

vse to slišal, pravi nato: „Gospod sodnik, oba pa vendar ne moreta imeti prav!“ Sodnik pa reče nato: „Vi imate tudi prav!“

Kaj je dragocen kamen bogatemu Rusu! Ruski knez Demidov se je bil pogovarjal v Parizu z mladim, gizdavim gospodom, kateri je imel na roki zlati prstan, v prstanu pa drag kamen. Mladi gospod je bil kaj ponosen na svoj prstan. Da bi ga knez Demidov gotovo videl, je mahal s svojo roko vedno okoli. Damidov je vedel, kaj želi mladi gospodič, zato pravi: „Kako lep prstan pač imate na roki!“ Prosim, pogledjte ga natančno, pravi malahit je v njem!“ Knez Demidov pa pravi nato lepo mirno: „Hvala, hvala, gospod! Ta kamen mi je itak dobro znan. Imam doma na Ruskem iz njega postavljenih po sobah par peči.“

Ženska, ki je nosila 30 let moško obleko. V Monakovem (glavno mesto Bavarskega) bi imel priti mož pred sodnijo zato, ker ni hotel plačati v gostilni piva, kar ga je bil popil, in smodke, katere je bil pokadil. Ker po prvem povabilu ni prišel, poslali so po njega žandarje. Predno so ga obsodili, ga je preiskal zdravnik, da bi se vedelo, ali morebiti le zaradi tega noče plačati, ker ni pri pravi pameti. Zdravnik je pa našel, da zatoženi hlapec ni mož, ampak da je ženska, kakor so druge ženske. Piše se Notburga Kerndl, stara je 50 let in je živela v istem kraju že 30 let, oblečena zmirom kot mož. Znan je bil ta hlapec tudi kot dober pivec in tudi na kegljišču ga nikdar ni manjkalo.

Pos-21
:: Našim rodbinam priporočamo ::
Kolinsko cikorijo!

Listnica uredništva.

Zelo čislanim dopisnikom, zlasti gg. učiteljem, ki se v zadnjem času mnogo trudijo, da nam pošiljajo kolikor moč raznovrstnega gradiva, se za marljivo sodelovanje kar najtopleje zahvaljujemo. Če kaka stvar takoj ne pride v list, je vzrok pomanjkanje prostora. Vse pride polagoma na vrsto. Zatorej, dragi prijatelji, po začrtani poti krepko na delo!

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem. 52-35 Dobi jo zastonj in poštne prosto v 9
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privl. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.).

Lovske puške

11 vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča 52-26
Prva borovska tovarna orožja
PETER WERNIG
c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško. Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Varstvena znamka:
„SIDRO“.

Sinement Capsici comp.,

nadomestek za 20

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot **izvratno, bolečine to-lazeče in odvajalno vmetenje pri pre-hlajenju** i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1-40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skališje z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“

v Pragi
Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

== Kolodvorska cesta št. 27. ==

Zamenjava in eskomptuje:
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije.
Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podr. v Spiljetu in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1,62—36

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.